

ARCH 07-08/13

REALIZÁCIE K TÉME

CENTRUM SLUŽIEB

BUDAPEŠŤ – MAĎARSKO

ZSK ARCHITECTS

TRADÍCIA A INOVÁCIA

„Ich domy sú robustné, ale ľahké, nie sú násilné, ani teoretické. Nie sú humorné, ale rozosievajú pokoj... Môžeme sa otvorene do nich pustiť a odhryznúť si, koľko len chceme, naše oči dokážu zjesť veľa a k tomu sa ešte dostaví apetít našej predstavivosti.“ /1/

Budovy, v ktorých sa spájajú architektonické problémy s myšlienkou tradície a inovácie, môžeme považovať za jedinečné príklady. Nedávno dokončená budova HungaroControl Zrt. je jednou z nich. Je to prírastok, ktorý citlivo a inovačne nadväzuje na predchádzajúcu etapu. Stavba organicky zapadá do vytvoreného prostredia, ale zároveň pôsobí ako unikátny experiment, keďže spôsob, akým používa známy materiál – keramiku –, je pozoruhodný dokonca aj v medzinárodnom kontexte.

V roku 2004 bolo riadiace centrum budapeštianskeho letiska premiestnené do exemplárnej budovy. Tamás Nagy síce navrhol budovu ANS II s použitím bežnej typológie administratívnej budovy, teda systému pozostávajúceho z hlavných chodbových krídel opakovane kolmo napojených na pozdĺžnu hmotu a z dvorov medzi nimi, no fasádu obložil rustikálnou tehloou, keďže tento materiál je typický pre jeho tvorbu, ktorá reprezentuje dôležitú kapitolu v súčasnej tehlovej architektúre Maďarska. Navyše, unikátny objekt sa mu podarilo vytvoriť aplikovaním poetických inovačných nápadov: na základe svojich experimentov vytvoril sklenené lamely zdobené obazcami zväčšených farebných vtáčích pier ako odkaz na lietanie. Priestorové usporiadanie určilo otvorený systém, kde rytmus priečných krídel vytvoril kontinuálnu štruktúru, určitý druh pravidelnosti. Výzvou architektonickej súťaže na prístavbu stavebného komplexu ANS II, organizovanej v roku 2007, bola predovšetkým schopnosť definovať vzťah s budovou Tamása Nagya. Architekti Zsolt Zsuffa a László Kalmár pokračovali v scenári Tamása Nagya spôsobom, ktorý im umožnil zapasovať výrazne odlišný priestorový program do systému určeného predchádzajúcou budovou. K existujúcim trom blokom pridali tri nové krídla tak, že posledné dve – okrem ich najvrchnejšieho podlažia – spojili a tým pádom vytvorili veľký priestor s vysokým stropom, podobný leteckej kontrolnej hale.

Ako Faradayova klieťka

„Okolie nevyžaduje ďalší nový architektonický výraz, pokiaľ sa dá, treba posilniť už existujúci,“ uviedli architekti v technickom popise súťažného návrhu. Miesto tehlového obkladu fasády aplikovali systém keramických lamiel, ktorý je inštalovaný na samostatnej konštrukcii ako ďalšia koža. Toto riešenie prevzalo hlavnú charakteristiku budovy Tamása Nagya, a to stavebné použitie pálenej hliny, a zároveň ju radikálne prehodnotilo: dobre známe vlastnosti tehly, ako sú masívnosť, zmyslovosť a ručná výroba, nahradila ľahkosť, sterilnosť a priemyselný štýl lamiel. Patričná vzdialenosť medzi sivo omietnutou stenou, ktorú môžeme považovať za reálnu fasádu, a keramickými tienidlami takmer vytvorila efekt „domu v dome“. Asociácia s Faradayovou klieťkou nemusí byť doslovná, v podstate znamená uzavretie priestoru a jeho ochranu kovovým pletivom proti vonkajším elektromagnetickým vplyvom. Prirodzene, fasáda v tomto prípade nemá podobnú funkciu, ale zároveň, tak ako aj alúzia na sklenené perie ANS II, môže dať zmysel budove, ktorej funkcia je sama osebe neutrálna, kde technológia riadenia letovej prevádzky je striktnie regulovaná a aplikovaná administratívna typológia má za následok neutrálnu priestorovú štruktúru.

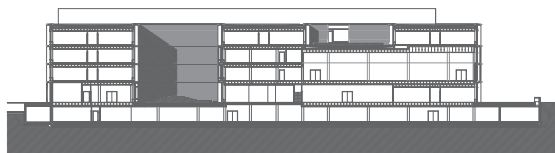
Mutácia

Zvýšený záujem maďarských architektov o tehlovú architektúru na prelome tisícročia vzišiel z novo-objavenia remeselných aspektov stavebných prác po zmene režimu a zároveň sa stal dôležitým naratívny prvkom regionálneho myslenia. Hutná štruktúra ANS II, ktorá dáva možnosť pokračovaniu, a špecifické použitie materiálov vytvorili zvláštnu situáciu pre prístavbu. Okrem samozrejme riešenia, ktoré by predstavovalo pokračovanie – *klonovanie* – pôvodnej tehlovej architektúry, zaujímavá príležitosť ponúkla inovačné riešenie – *mutáciu* štruktúry územného usporiadania a architektonického vzhľadu a jeho významu. Architekti prístavby ANS III si jednoznačne vybrali druhé riešenie. Tu môžeme hovoriť o *transkripcii*, keďže okrem materiálu a farby sa keramické lamely podobajú ľahkej a priehľadnej sklenenej štruktúre ANS II, pokračujú vo vzore tehlového rastru viditeľného na štíte a ohradovom múre a v neposlednom rade znázorňujú jednotlivé funkcie vo vnútri. Lamelová koža novej budovy je aj dobre rozlíšiteľná: vyzerá

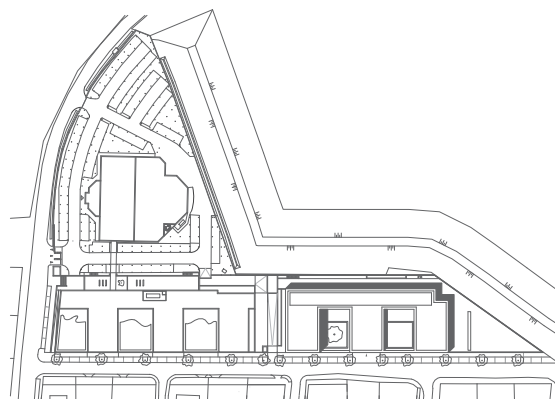
ARCH 07-08/13

RÉALIZÁCIE V TEME

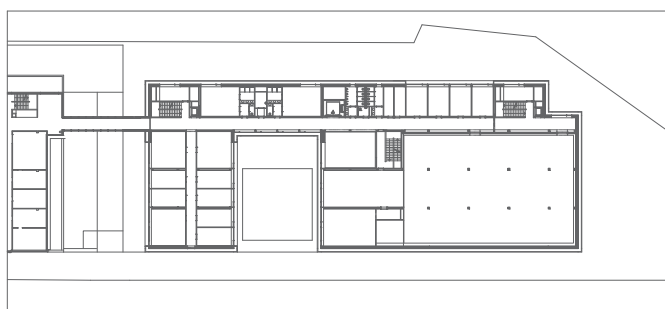

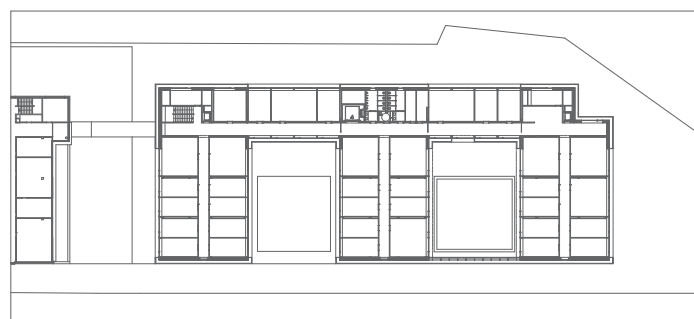
REZ

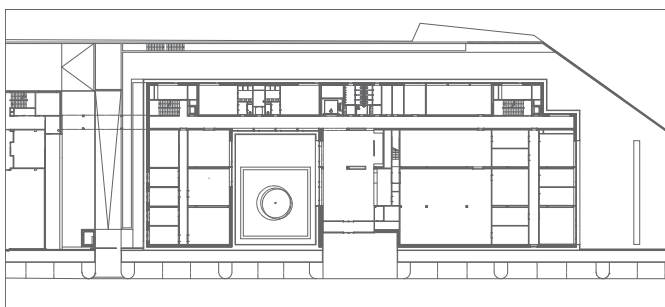
SITUÁCIA

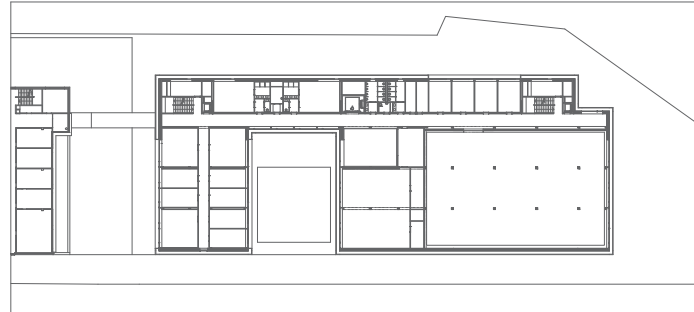
2. NP

4. NP

1. NP

3. NP

masívne, skoro ako štruktúra múru, ale zároveň sa správa ako transparentná, priesvitná membrána. Umiestnením malých tehál s rustikálnym povrchom vedľa dokonalých, precíznych keramických lamiel vzniká produktové napätie, keďže ide o radikálne odlišné použitie toho istého materiálu.

Dematerializácia

Najdôležitejší, i keď zároveň najabstraktnejší, architektonický rozmer tejto budovy spočíva v architektonickom pôsobení a význame keramických lamiel.

Použitie lamiel na jednej strane umožňuje staby *sochársku* interpretáciu, keďže z rôznych uhlov pohľadu sa mení rozpoznateľná masívnosť povrchov, čo vedie k ich rozlíšeniu. Avšak systém lamiel je kompletne homogénny a zároveň nediferencovaný, čím sa zas vytvára akoby plošný dojem. Priehľadná koža alebo hmota so štruktúrovaným povrchom: tieto dva znaky sa na budove nachádzajú súčasne. Dilema dizajnu je založená na otvoroch. V priestoroch s typickou cirkulačnou funkciou, kde je zatienenie fasády povolené, sú lamely umiestnené pred oknami. Ale v kanceláriách, kde sa permanentne pracuje, sa keramické lamely, ktoré sú ináč konzistentne umiestnené po obvode celej budovy, nenachádzajú. Tieto veľké otvory sú orámované betónovou obrubou tehlovej farby, čím ešte viac zvýrazňujú plošný ráz kože fasády. Z tejto plochy potom okná vyzierajú ako otvory,

z ktorých bol odhrnutý záves, alebo akoby ich vystrihli použitím prvkov určitej hĺbky. Keramické trámy sú ukončené iba v miestach, kde sa stretávajú s nejakým otvorom. Týmto spôsobom sa prepletajú okolo budovy ako nekonečné *ovíjadlo*. Tento efekt je najviac cítiť v tých miestach, kde kvôli absencii plnej fasády budovy za tienidlami môžeme vidieť pohyblivú, takmer odhmotnenú, samostatnú kožu budovy. V týchto miestach sa kontúry formy rozplývajú a budova je obklopená nezvyčajnou vibráciou.

Význam tejto budovy tkvie v skutočnosti, že s ľahkosťou prekročila obmedzenia pravidiel maďarskej tehlovej architektúry a zároveň je s nimi spojená. Tento dom zlučuje dizajnérske experimenty, ktoré sa už vyskytli v predchádzajúcich prácach architektov, a ponúka zaujímavé abstraktné a špecifické riešenia detailov.

Levente Szabó DLA
Štúdia bola podporená výskumným štipendiom Jánosa Bolyaia
Maďarskej akadémie vied.

Poznámka:

1 GETTO, Tamás. Preface. In: *Öt év / Five years. Exhibition Zsuffa and Kalmár Architect Studio, Budapest Galéria, 2005*, kurátor: Miklós Sulyok, s. 8.

CENTRUM SLUŽIEB LETECKEJ NAVIGÁCIE

BUDAPEŠT XVIII.

Autori: László Kalmár, Zsolt Zsuffa / ZSK Architects
Vedúci projektu: Gábor Nagy
Spolupráca: Glória Papp, Szilvia Rehus, Katalin Fazekas, Zsófia Lázár,
Mihály Kanyó, Roland Németh, András Gali, Iván Kund, Balázs Rose
Súťaž: 2007, projekt: 2008 – 2010, ukončenie realizácie: 2012
Úžitková plocha: 10 500 m²
Foto: Tamás Bujnovszky

ZSK ARCHITECTS

László Kalmár *1968 Budapešť _ 1996 Polytechnika Miklósa Ybla
Univerzity sv. Štefana Budapešť
Zsolt Zsuffa *1972 Budapešť _ 1996 Polytechnika Miklósa Ybla
Univerzity sv. Štefana Budapešť
www.zsk.hu